

N:o 100.

Af herr **G. Berg**, om ändringar i 130 § konkurslagen samt 23 kap. 3 § strafflagen.

Bland det moderna affärlivets största lyten torde böra räknas ett i oförnuftig grad utsträckt borgenssystem, som, i stället för att stärka den enskilda krediten man och man emellan, snarare synes bidra till att undergräva densamma. Då ett förnuftsensligt användande af borgensinstitutet ovilkorligen borde från löftesmannens sida låta löftesförbindelserna begränsas icke mindre af skälig omtanke för egen säkerhet och moget bepröfvande, huruvida gäldenären gjort sig förtjent af och verkligen blefve hulpen med en ansvarsförbindelse för hans gäld än äfven — kanske i främsta rummet — af samvetsgrant ompröfvande, huruvida löftesmannen verkligen vore i stånd att honorera de förbindelser, han sig iklädde, tillkomma deremot en stor del af borgensförbindelser utan att den ringaste hänsyn tages till dessa förhållanden. Äfven om ett sådant förbiseende för öfrigt icke kan nås af lagens mellankomst, bör dock detta lättsinne, för såvidt ske kan, stärfjas i det fall, att löftesmannen ikläder sig dylika förbindelser, ehuru han inser eller bör inse, att en sådan betalningsskyldighet i väsentlig mån inverkar på eller rent af omintetgör möjligheten för honom att infria egna skulder. Och det lär icke kunna bestridas, att det bör vara lagstiftningens uppgift att genom preventiva bestämmelser om straff söka motverka nu antydda missförhållanden.

Tillser man då, i hvad mån den hos oss nu gällande lagstiftning är egnad att befördra detta ändamål, så synes det vara otvifvelaktigt, att de enda lagbud, som vi härutinnan hafva att åberopa, nemligen 130 § konkurslagen och 23 kap. 3 § 1 mom. strafflagen, icke äro

så tillfredsställande som förhållandena synas påfordra. Det stadgas här, bland annat, hvarom nu ej är fråga, att den skall såsom värdslös borgenär straffas, hvilken »genom lättsinnigt ingångna ansvarsförbindelser förlorat belopp, som icke stått i skäligt förhållande till hans ställning eller tillgångar». Sammanställer man härmed nämnda kapitel i strafflagen öfriga §§ och särskildt den i 1 § gifna anvisning, att med uttrycket »gäldenär» endast förstås den, »som kommit i konkurstillstånd» — något som för öfrigt är ganska naturligt, då först i och genom konkurs vinnas full juridisk visshet om gäldenärs ekonomiska ställning, hans förhållande till borgenärerna, omfattningen af hans tillgångar, vidden af hans förbindelser — så inses genast, under hvilka betingelser en löftesman, som lättsinnigt iklädt sig borgensansvarighet, skall kunna nås af lagens straffande hand. Han skall nemligen *dels* hafva kommit i konkurs, *dels* »lättsinnigt ingått ansvarsförbindelser» och *dels* hafva »förlorat belopp, som icke stått i skäligt förhållande till hans ställning eller tillgångar».

Uti den först angifna förutsättningen, att löftesmannen skall hafva råkat i konkurstillstånd, menar jag, af förut antydda skäl, att någon ändring icke gerna kan ifrågasättas. Icke heller lär man närmare och bättre, än som i stadgandet redan skett, kunna precisera de straffbarhetsvilkor, som finnas uttryckta i orden: »lättsinnigt ingångna ansvarsförbindelser» och »belopp, som icke stått i skäligt förhållande till hans ställning och tillgångar». Men då straffbarheten tillika blifvit bunden vid och gjorts beroende af den faktiska förutsättning, att löftesmannen genom berörda förbindelser verkligen skall hafva *förlorat* belopp i antydda omfattning, så synes mig detta sålunda karakteriserade vilkor för straffbarheten vara allt för mycket begränsadt och behöfva utsträckas. Brottsligheten göres nemligen här beroende deraf, att gäldenär verkligen förlorat sådana belopp, som icke stått i skäligt förhållande till hans ställning och tillgångar, ehuru hans brottslighet torde böra anses lika stor äfven för det fall, att han genom borgensförbindelse *äfventyrat* dylika belopp, fastän dessa förbindelser ännu icke ledt till förlust. Hans lättsinne i fråga om löftesförbindelser, hans värdslöshet gent emot borgenärerna kunna i det senare fallet icke synas mindre än i det förra, enär han satt borgenärernas säkerhet lika mycket på spel i det ena som i det andra, och utgången oftast kan bero endast på en ren tillfällighet. Skall man till exempel icke anse den borgenär såsom värdslös, hvilken, med tillgångar till belopp af 30,000 kronor, ingått borgensförbindelser för 300,000 kronor, äfven om förlusten icke hunnit drabba honom vid den tidpunkt, då han råkar i konkurs eller utredningen deraf pågår.

Då det enda korrektivet mot ett sådant lättsinnigt ingående af borgensförbindelser torde vara att göra den vårdslöse löftesmannens straffbarhet beroende redan deraf, att gäldenären genom sådana förbindelser äfventyrat belopp, som icke stått i skäligt förhållande till hans ställning eller tillgångar, så och då hvad nu blifvit sagdt om borgensförbindelser torde ega sin fulla tillämpning äfven på gäldenär, som låtit komma sig till last det slags lättsinne i affärshänseende, som i ifrågasvarande lagrum benämnes »vingleri i vaxelrörelse», får jag vördsammast föreslå,

att Riksdagen ville för sin del besluta följande förändrade lydelse af 130 § konkurslagen och 23 kap. 3 § 1 mom. strafflagen, nemligen:

130 § konkurslagen.

»Har gäldenär visat uppenbar vårdslöshet mot sina borgenärer derigenom att han:

till sitt hushåll eller sina personliga utgifter användt eller på spel eller andra dermed jemförliga företag, der utgången berott af ren tillfällighet, förlorat, eller genom vingleri i vaxelrörelse eller lättsinnigt ingångna ansvarighetsförbindelser ådragit sig förlust af eller äfventyrat belopp, som icke stått i skäligt förhållande till hans ställning eller tillgångar — —»

23 kap. 3 § 1 mom. strafflagen.

»Pröfvas gäldenär hafva visat uppenbar vårdslöshet emot sina borgenärer derigenom

1 att han till sitt hushåll eller sina personliga utgifter användt, eller på spel eller andra dermed jemförliga företag, der utgången berott af ren tillfällighet, förlorat, eller genom vingleri i vaxelrörelse eller lättsinnigt ingångna ansvarsförbindelser ådragit sig förlust af eller äfventyrat belopp, som icke stått i skäligt förhållande till hans ställning eller tillgångar;»

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm den 28 januari 1888.

Gustaf Berg.